

Безлад

День після похорон. Беріт відчинила двері у двір, глибоко вдихнула. Пахло землею й вологою корою, пахло скоріше осінню аніж весною. Перед нею на подвір'ї лежали гілки й галуззя, зруйновані бурею ще минулого тижня. Але тепер було спокійно, і все ще хмарно після нічного дощу. Вона зачинила двері, піднялася сходами, загорнулася в светр і всілася на край верхньої сходинки, де вже було сухо. Кіт виглянув з-за сараю й кинувся до неї. Він потерся об її ноги. Вона його погладила.

Голоси ворон і галок долинали з липи й зі старого засохлого в'яза, що стояв там білий і зовсім голий без кори, а здалека чувся гуркіт трактора. А так було тихо, за винятком кота, який гучно муркотів. Він був голодний, це був ранок, вона гладила його й чухала за вушком. Не було більш нікого, крім кота. Вона була сама. Берт приїхав зі Стокгольму, аби просто бути присутнім на похороні – не більше. Беріт влаштувала все сама. «Сама» – наче вона була єдиною дитиною в сім'ї, а Берт якимось далеким кузенком. Зараз він знов поїхав. Рано-вранці на своєму відполірованому кремівому Мерседесі.

Ні, вона не заздрила, зовсім не заздрила. Просто... Що ж, він, мабуть, зробив якнайкраще. До того ж, з батьком вони ніколи не мирилися. Берт переїхав у сімнадцять – чи, скоріше, втік, зацькований знущаннями й лайкою по типу «малий піжон», «клятий хвастун» чи «дівчисько» – і приїжджав додому лишень інколи на Різдво й Великдень, а вже як одружився й завів дітей, зовсім майже не з'являвся. Свою сім'ю ніколи з собою не брав, коли все-таки приїздив. Ніби він соромився й боявся показати одну свою сім'ю іншій. Ось тільки яку саме він соромився, а яку боявся – ми не знали.

На похорон він, звичайно, приїхав. На материн – вісім років тому, і ось учора. А Беріт ніколи не була в Стокгольмі, ніколи не бачила обох братових доньок, тільки на фотографії, що стояла на серванті поруч з іншими сімейними портретами. Вони були близнючками й виглядали однаково: золотаве волосся, чубчики, маленькі кирпаті носи, ясні блакитні очі, прямий погляд. Ідеальна зовнішність. Абсолютна симетрія. Майже нереально.

Беріт зітхнула й подумала, що вже час зайти й зварити ранкової кави. І погодувати кота. А потім вийти та позгрібати гілля, аби не спотикатися, плутаючись ногами в тому мотлосі. Та й може спалити те все: зібрати у велику купу й підпалити. Ось як вона думала. А сама сиділа непорушно, втупившись в те пусте місце, що утворилось в кутку між будинком і сараєм, або як його Берт назвав «навісом», коли з'явився за годину до похорону: «Чого навіс завалений мотлохом? Цього року ж постійно дощить. Моя машина звикла стояти під дахом».

«Це ніякий не навіс, – відповіла вона. – Там зберігаються всі інструменти, і так було завжди».

«А краще б це був навіс, – випалив він. – Поглянь-но лиш на свою машину!»

«Батькову машину, – проказала Беріт. – Вона не моя».

«Ні, тепер вона твоя».

«Наша, – виправила його дівчина. – Твоя і моя», – та він похитав головою й сказав: «Нічого я не хочу від нього. Нічогосінько. Ти цього не забувай».

«Але якщо ми продамо будинок...» – вона було почала, та Берт перебив її, сміючись: «Продамо будинок? І куди ж ти потім подашся? Невже переїдеш звідси?» .

«Чому ні?» – відповіла, – Може, переїду до міста. Оселюся в квартирі», – на що він лиш фиркнув: «Хто? Ти?».

«Чому ти злий? – запитала вона його. – Що я тобі зробила?».

Він не відповів, та його погляд був інакшим: так, ніби він заплаче. Берт опустив очі й копнув гілки, що лежали перед ним на землі. «Хочеш, я сам згребу весь цей безлад? – промовив Берт. – Завтра зранку, перед тим, як від'їжджатиму».

«Та ні, дякую, не варто» – відповіла дівчина, і тоді Берт низав плечима й підняв погляд, і вона побачила, що він був такий, як і завжди: таким, яким він був і на похороні, і після, на скромному поминальному обіді в залі церкви, де було ще кілька родичів та друзів, і ввечері вдома, коли вони при світлі лампи

сиділи один навпроти одного за кухонним столом та їли картоплю з оселедцем, тому що то було єдине, що знайшлося в будинку, бо вона не встигала – не справлялася – купити додому їжі. Так вони й сиділи там в тиші під дзенькіт столових приборів, цокання кухонного годинника на стіні й стукіт дощу по віконним шибкам. Вони сиділи на своїх звичних місцях, і батьківські стільці були обидва пусті, і Берт був такий, як зазвичай; трохи пізніше він розстелив постіль у своїй старій кімнаті, а Беріт пішла до себе. Зранку він поїхав геть на своєму Мерседесі, що не звик стояти під дощем. А вона сидить тут зараз з котом.

Подвір'я слід було б засипати гравієм. З-поміж полуманих гілок тут і там проглядали великі шматки голої болотяної поверхні. Хоча можна було б просто посіяти там траву, подумала вона. І нову клумбу вздовж стіни будинку. Тепер тут був лише сад на задньому дворі й липи, а ще той мертвий в'яз, який слід було б спиляти. Жодних квітів чи кущів. Їх тут не стало відколи померла матір. Батько викопав квіти разом з коренями й цибулинням, спиляв бузок і кущі бузини, і вирвав жимолость біля сміттевого баку наче якийсь бур'ян. Він кричав тоді і плакав як дитя, а Беріт стояла у вікні на кухні як вкопана й мовчки спостерігала. Пізніше в той день він спалив усе разом, спалив усі кущі, квіти і цибулиння, спалив усе живе у великому багатті посеред літа.

«Що ж, я мабуть таки піду й зроблю кави», – подумала вона й піднялась, і в ту саму мить небеса немов тріснули навпіл, випускаючи широкий сонячний промінь, який все збільшувався й розливався на засіяні смугасті поля, які блистіли наче розчесане мокре волосся, він тягнувся далі вгору до пагорбу й старезного кургану з давнім вузлуватим деревом на вершині, темна блискуча крона якого простягалася до самого неба. А дорогою з пагорба прямо назустріч тому сонячному променю рухалось маленьке авто, і Беріт засліпили сонячні зайчики, які відкидало лобове скло, і вона закрила обличчя рукою. «Кіт», – згадала вона, розгубленим поглядом проводжаючи авто – це був синій Volkswagen Golf – і вона подумала, що треба погодувати кота й зробити батькові кави і ...

Вона залякла. Немов закам'яніла. Та тоді здригнулася, чи може вона просто тремтіла – сама не розуміла: знала лишень, що нею щось рухало. Тож вона відкрила двері й впустила кота, що прослизнув всередину ще до того, як вона сама переступила поріг, і коли повернулася, щоб зачинити двері, одного вона не уникла – того, що уникала завжди – дзеркала, що висіло на стіні в передпокої. Вперше за так багато років вона поглянула на себе в дзеркало, роздивилася себе. Вона поглянула на своє праве око, те, що косило вгору, хоч Беріт і дивилася прямо поперед себе, собі в очі. Вона поглянула на своє обличчя, перекошене обличчя, яке шкільна медсестра колись вимірювала маленькою рулеткою: спершу відстань між кінчиком носа до кутка лівого ока, потім відстань від кінчика носа до кутка правого. Шкільна медсестра записала так: «Ліве, 2,5 см. Праве, 4 см». Вона всміхнулася дівчинці й сказала: «Ніхто не ідеальний, щоб ти знала. Усі люди асиметричні».

Беріт похитала головою – тоді вона цього не зробила, вона зробила це зараз, коли стояла тут перед дзеркалом, і почула голос матері, як та повторювала свій старий віршик «Один прямий, другий догори. Це дівчисько не берем до гри!». Потім Беріт зачинила за собою двері і в той самий час хмари зімкнулися, і синій Golf збільшив швидкість.